

Sygn. akt II AKz 291/18

POSTANOWIENIE

Dnia 20 czerwca 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Nita-Światłowska
Protokolant:	prot. Paweł Król

przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie Henryka Stawickiego

po rozpoznaniu w sprawie

T. S.

podejrzanej z art. 4(1) i (7) Prawa Karnego (Ustawa o handlu ludźmi) Irlandii i inne

zażalenia wniesionego przez obrońcę poszukiwanej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 25 maja 2018 r., sygn. II Kop 22/18

w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania w związku z europejskim nakazem aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 607s § 5 k.p.k. w zw. z art. 611ts k.p.k. i art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2017 r., poz. 2368 ze zm.)

postanawia:

1. w zaskarżonym zakresie zmienić postanowienie w ten sposób, że czas zastosowanego wobec poszukiwanej tymczasowego aresztowania skrócić do 20 lipca 2018 r. do godz. 12:40;
2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. G. 295,20 (dwieście dziewięćdziesiąt pięć 20/100) zł, w tym VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej poszukiwanej z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
3. stwierdzić, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 25 maja 2018 r., sygn. II Kop 22/18 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu na podstawie art. 607k § 1 k.p.k. i art. 607l § 1 k.p.k. orzekł o przekazaniu władzom sądowym Irlandii (w wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez Sąd Wysokiego Trybunału w Dublinie z dnia 27 listopada 2017 roku) T. S. celem przeprowadzenia wobec niej postępowania karnego o przestępstwa, co do których postanowieniami 10 stycznia 2017 roku Sąd Pokoju w Dublinie wydał jedenaście nakazów aresztowania.

Na podstawie art. 607l § 2 k.p.k. Sąd I instancji stwierdził w zaskarżonym postanowieniu, że T. S. nie wyraziła zgody na przekazanie jej na terytorium Irlandii i nie zrezygnowała z zasady specjalności.

Nadto, na podstawie art. 607k § 3 k.p.k. i art. 607l § 1 k.p.k., Sąd Okręgowy zastosował wobec T. S. zatrzymanej 24 maja 2018 r. o godz. 12:40, środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 100 dni, to jest do 1 września 2018 roku, do godz. 12:40.

Sąd I instancji orzekł także o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej poszukiwanej z urzędu.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że T. S. jest poszukiwana europejskim nakazem aresztowania wydanym 27 listopada 2017 r. przez „Sąd Wysokiego Trybunału w Dublinie”. Podkreślono przy tym, że z „dokumentów przekazanych przez stronę irlandzką wynika, iż podejrzana popełniła na terenie Irlandii 11 przestępstw, a w tym przestępstwa z art. 4(1) i (7) Prawa Karnego (Ustawa o handlu ludźmi) z 2008 roku zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności lub karą pozbawienia wolności na krótszy okres i karą grzywny oraz przestępstwa z art. 9 Prawa Karnego (Przestępstwa Seksualne) z 1993 roku zagrożone karą grzywny lub pozbawienia wolności do 10 lat lub obu tymi karami”, a „czyny zarzucane podejrzanej na terenie Irlandii stanowią przestępstwa także na terenie Polski”.

W uzasadnieniu powołanego powyżej postanowienia podkreślono, że w niniejszej sprawie nie zachodzą ani obligatoryjne (art. 607p § 1 k.p.k.) ani fakultatywne (art. 607r § 1 k.p.k.) przesłanki odmowy wykonania nakazu europejskiego.

W końcowej części uzasadnienia wskazano, że Sąd I instancji „zastosował wobec T. S. tymczasowe aresztowanie na okres 100 dni, uznając że jest to czas niezbędny do przekazania osoby ściganej” podkreślając nadto, że „istnienie prawomocnej decyzji stanowiącej podstawę pozbawienia wolności osoby ściganej - którą są powołane na wstępie postanowienia Sądu Pokoju w Dublinie o tymczasowym aresztowaniu – jest samodzielną przesłanką stosowania tymczasowego aresztowania (art. 607 k § 3 k.p.k.)”.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył obrońca T. S..

We wniesionym zażaleniu, nie określając jego zakresu, ani nie wskazując podstaw odwoławczych, obrońca podał, że zaskarżonemu postanowieniu zarzuca:

1. obrazę przepisów procesowych, a konkretnie art. 259 § 2 k.p.k., mającą wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, polegającą na niedostatecznym rozstrzygnięciu okoliczności sprawy;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia, polegający na:

a) niesłusznym uznaniu, że podejrzana mogłaby utrudnić postępowanie karne przez ucieczkę, podczas gdy w rzeczywistości brak jest jakichkolwiek logicznych i realnych przesłanek do takiego wniosku, bo T. S. jest w 4. miesiącu ciąży, ma dwie córki, spośród których jedna jest osobą niepełnoletnią, będącą pod jej opieką oraz ma stałe miejsce zamieszkania;

b) niesłusznym uznaniu, że tylko środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania zabezpieczy prawidłowy tok postępowania karnego.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez uchylenie tymczasowego aresztowania i zastosowanie łagodniejszych środków zapobiegawczych w postaci poręczenia majątkowego, dozoru policji oraz zakazu opuszczania kraju.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie spowodowało ten tylko skutek, że ze względu na uchybienie niepodniesione w zaskarżonym postanowieniu, lecz uwzględnione przez tut. Sąd z urzędu zgodnie z nakazem wynikającym z art. 440 k.p.k., czas stosowania wobec poszukiwanej tymczasowego aresztowania został skrócony do 20 lipca 2018 r., do godz. 12:40.

Przed ustosunkowaniem się do wniesionego zażalenia, tut. Sąd podkreśla, że zarówno z jego petitum, jak i z uzasadnienia jednoznacznie wynika, że zakres zaskarżenia w niniejszej sprawie został przez obrońcę ograniczony wyłącznie do punktu 3. zaskarżonego postanowienia, tj. do wyrzeczenia o zastosowaniu wobec T. S. tzw. aresztu ekstradycyjnego.

Mając na uwadze to, że zaskarżone postanowienie w zakresie punktu 1. petitum nie zostało zakwestionowane oraz wiążącą się z tym konsekwencją, iż w niniejszej sprawie nie ma potrzeby czynienia jakichkolwiek dalszych ustaleń, w tym. w szczególności występowania do właściwego organu sądowego państwa wydania europejskiego nakazu aresztowania o jakiegokolwiek dalsze informacje, od których zależałoby rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku (vide art. 607z k.p.k. § 1 i 2 k.p.k.), tut. Sąd stwierdził, że maksymalny w świetle art. 607k § 3 k.p.k. dopuszczalny termin tymczasowego aresztowania określony w punkcie 3. petitum zaskarżonego postanowienia nie ma jakiegokolwiek uzasadnienia. Z tego powodu Sąd Apelacyjny skrócił czas trwania zastosowanego wobec T. S. izolacyjnego środka zapobiegawczego do 20 lipca 2018 r. do godz. 12:40 uznając, że tak określony termin jest wystarczający do poczynienia z właściwym organem sądowym państwa wydania nakazu europejskiego ustaleń, co do faktycznego przekazania poszukiwanej.

Mając na uwadze uzasadnienie zaskarżonego postanowienia, tut. Sąd z urzędu stwierdza nadto, co następuje.

Art. 607k § 3 k.p.k. - powołany w petitum zaskarżonego postanowienia obok art. 607l § 1 k.p.k. – według tego, co wskazano w jego uzasadnieniu stanowił wyłączną podstawę prawną tymczasowego aresztowania w niniejszej sprawie. Przepis ten stanowi: „Na wniosek prokuratora sąd okręgowy może zastosować tymczasowe aresztowanie, oznaczając jego termin na czas niezbędny do przekazania osoby ściganej. Łączny okres stosowania tymczasowego aresztowania nie może przekroczyć 100 dni. Samoistną podstawą zastosowania tymczasowego aresztowania jest istnienie wydanego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej prawomocnego wyroku skazującego lub innej decyzji stanowiącej podstawę pozbawienia wolności osoby ściganej”.

Z perspektywy zarzutów podniesionych w niniejszej sprawie istotne znaczenie ma zdanie trzecie przywołanego powyżej przepisu.

Stwierdzenie zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, które sugeruje, że wystarczającym powodem zastosowania tymczasowego aresztowania w związku z europejskim nakazem aresztowania jest wydanie tego nakazu w innym państwie członkowskim UE jest oczywiście nieuprawnione i błędne.

W tej kwestii zważyć należy na to, że poza stwierdzeniem zawartym w art. 607k § 3 k.p.k. in fine, Kodeks postępowania karnego milczy w kwestii podstaw stosowania tymczasowego aresztowania w wypadku wystąpienia przez państwo obce z europejskim nakazem aresztowania. Może w związku z tym powstać wątpliwość co do stosowania tu ogólnej przesłanki tymczasowego aresztowania, określonej w art. 249 k.p.k. oraz przesłanek szczególnych, wskazanych w art. 258 k.p.k.

W art. 607k § 3 zdanie trzecie k.p.k. podstawa stosowania tymczasowego aresztowania w związku z europejskim nakazem aresztowania jest określona jako samoistna, jednak w istocie wyłączną podstawą tutaj nie jest.

W tej kwestii Sąd Najwyższy w postanowieniu z 26 czerwca 2014 r., sygn. I KZP 9/14 stwierdził, że w odniesieniu do tymczasowego aresztowania stosowanego w związku z europejskim nakazem aresztowania nie znajduje zastosowania art. 258 k.p.k. W powołanym powyżej postanowieniu Sąd Najwyższy wskazał, że: „ratio legis przepisu normującego stosowanie tymczasowego aresztowania wobec osoby ściganej sprowadza się do tego tylko, by zapobiec utrudnianiu przez nią postępowania o jej wydanie, a w szczególności uniemożliwić ucieczkę (tak art. 12 Decyzji ramowej Rady)”. Chodzi tu o art. 12 decyzji ramowej Rady UE nr 2002/584/WSiSW z 13 czerwca 2002 r. w sprawie

europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi, który w polskiej wersji językowej przewiduje: „Kiedy osoba zostaje aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję, czy osoba ta powinna pozostać zatrzymana, zgodnie z prawem Państwa Członkowskiego wykonującego europejski nakaz aresztowania. Osoba ta może być zwolniona tymczasowo w dowolnym terminie zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że właściwy organ Państwa Członkowskiego, o którym mowa, podejmuje wszelkie środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce tej osoby”. Jednocześnie w powołanym powyżej postanowieniu Sąd Najwyższy wskazał, że zastosowanie znajduje tu zasada ultima ratio, wyrażona w art. 257 § 1 k.p.k., co powoduje, że rozważeniu podlega ta okoliczność, czy stosowanie aresztu jest in concreto konieczne, zwłaszcza po to, by uniemożliwić osobie ściganej ucieczkę przed zatrzymaniem i przekazaniem państwu wydania nakazu europejskiego.

W świetle zatem art. 607k § 3 k.p.k., interpretowanego z uwzględnieniem art. 12 decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania, wykonanie europejskiego nakazu aresztowania skierowanego do Polski przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, nie zawsze wymaga izolacji osoby, której dotyczy nakaz europejski (por. R.A. Stefański, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2006 r., Wojskowy Przegląd Prawniczy 2007, nr 2, s. 92; zob. także postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 8 września 2010 r., sygn. II AKz 502/10, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2010, nr 4, poz. 23). Możliwe jest tu zastosowanie tymczasowego aresztowania, jak również porzucenie na zastosowaniu nieizolacyjnego środka zapobiegawczego bądź niezastosowanie jakiegokolwiek środka zapobiegawczego pod warunkiem, że pomimo niezastosowania jakiegokolwiek środka zapobiegawczego możliwe będzie przekazanie osoby ściganej państwu obcemu.

W powołanym powyżej postanowieniu Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2014 r., sygn. I KZP 9/14 stwierdzono, że przy rozstrzygnięciu wniosku prokuratora o zastosowanie na podstawie art. 607k § 3 k.p.k. tymczasowego aresztowania wobec osoby ściganej w trybie europejskiego nakazu aresztowania w celu przeprowadzenia przeciwko niej na terenie innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej postępowania karnego, sąd nie bada podstawy dowodowej nakazu. Samoistna podstawa stosowania tymczasowego aresztowania w tym postępowaniu została określona w wymienionym przepisie, stanowiącym *lex specialis* względem art. 249 § 1 k.p.k. in fine. Sąd Najwyższy wskazał jednocześnie, że na rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku o orzeczenie tymczasowego aresztowania wobec osoby ściganej może jednak mieć wpływ wystąpienie w konkretnej sprawie ustawowych przesłanek odmowy wykonania nakazu, w tym określonej w art. 607p § 1 pkt 5 k.p.k., zakazującej jego wykonania, jeżeli naruszałoby to prawa i wolności człowieka i obywatela.

Odrzucając stosowanie w analizowanym postępowaniu art. 258 k.p.k., w nawiązaniu do zasady wzajemnego uznawania, jako podstawy współpracy w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej, Sąd Najwyższy wskazał zatem prokonstytucyjną interpretację art. 607k § 3 k.p.k. podkreślając, że na rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku o orzeczenie tymczasowego aresztowania wobec osoby poszukiwanej europejskim nakazem aresztowania może mieć wpływ wystąpienie w konkretnej sprawie ustawowych przesłanek odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, w tym określonej w art. 607p § 1 pkt 5 k.p.k., zakazującej jego wykonania, jeżeli naruszałoby to prawa i wolności człowieka i obywatela. Ten kierunek interpretacji, w zgodzie z Konstytucją, wytyczył wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 5 października 2010 r., sygn. SK 26/08 (OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 73).

Zgodnie zatem ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w powołanym powyżej postanowieniu, dodatkową przesłankę limitującą stanowi tu konieczność zastosowania tymczasowego aresztowania dla zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania w przedmiocie przekazania.

Podkreślenia przy tym wymaga, że orzeczenie w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania bądź innego, nieizolacyjnego środka zapobiegawczego wobec osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, należy do sądu państwa wykonania nakazu. Zastosowanie środka zapobiegawczego nie wynika tu zatem ani pośrednio z faktu wydania postanowienia o europejskim nakazie aresztowania, ani z postanowienia wydawanego w państwie wydania nakazu, lecz z orzeczenia o zastosowaniu środka zapobiegawczego, pochodzącego od właściwego organu sądowego państwa wykonania nakazu europejskiego (tu – właściwego sądu polskiego).

Powyższe kwestie nie zostały w ogóle dostrzeżone, ani rozważone przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia znalazło się natomiast przywołane na wstępie stwierdzenie, że Sąd Okręgowy nie dostrzegł w niniejszej sprawie ani przesłanek obligatoryjnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, ani przesłanek odmowy fakultatywnej, a postanowienie w zakresie punktu 1. petitum nie zostało zaskarżone. Powoduje to, że pomimo odnotowanych powyżej deficytów uzasadnienia zaskarżonego postanowienia w zakresie relewantnym z perspektywy rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3. jego petitum w niniejszej sprawie spełniona jest przesłanka szczególna tzw. aresztu ekstradycyjnego powiązana przez Sąd I instancji w powołanym powyżej postanowieniu z przesłankami odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

Nie tracąc powyższego z pola widzenia krytycznego odnotowania wymaga tu nadto, że w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie pomieszczono jakichkolwiek rozważań, które wskazywałyby na to, iż zastosowanie wobec T. S. izolacyjnego środka zapobiegawczego jest konieczne. Tymczasem – jak to już podkreślono powyżej - w świetle art. 607k § 3 k.p.k., interpretowanego z uwzględnieniem art. 12 decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania, wykonanie europejskiego nakazu aresztowania skierowanego do Polski przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, nie zawsze wymaga izolacji osoby, której dotyczy nakaz europejski

Dostrzegając powyższy mankament uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, niepodniesiony notabene przez obrońcę poszukiwanej w zażaleniu, Sąd Apelacyjny podziela stanowisko zajęte przez Sąd Okręgowy w zaskarżonym postanowieniu (wyrażone tam jednak bez jakiegokolwiek uzasadnienia, co należy tu krytycznie odnotować), że w sprawie T. S. dla zabezpieczenia możliwości przekazania poszukiwanej do Irlandii konieczne jest sięgnięcie po najsurowszy środek zapobiegawczy.

Za okoliczności, które uzasadniałyby uwzględnienie zażalenia w zakresie, w jakim obrońca wskazuje na to, że w niniejszej sprawie nie ma potrzeby stosowania wobec poszukiwanej tymczasowego aresztowania nie mogą być uznane te, które zostały przywołane w jego uzasadnieniu. Chodzi tu o twierdzenie, że nie istnieje niebezpieczeństwo utrudniania przez poszukiwaną postępowania w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

Podkreślenia wymaga, że poszukiwana wiedząc, że toczy się przeciwko niej w Irlandii postępowanie i mając przez tamtejsze organy ścigania zatrzymany paszport, wróciła jednak do Polski posługując się dowodem osobistym i nie interesowała się toczącym się tam postępowaniem.

Nadto T. S., aczkolwiek ma wyłącznie obywatelstwo polskie i aktualnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ma miejsce stałego pobytu, w przeszłości mieszkała na stałe w Irlandii i tam pracowała. Zdaniem tut. Sądu ta „mobilność” poszukiwanej, jak również zdobyte przez nią doświadczenia co do sposobu funkcjonowania w państwie obcym, w szczególności zdobyte doświadczenia zawodowe, rzeczywiście uzasadniają obawę ukrywania się przed stawiennictwem na terytorium Irlandii. Nadto konkubent poszukiwanej i ojciec dziecka, którego się spodziewa, mieszka na stałe w Szwecji, prowadząc tam firmę budowlaną. Także ta okoliczność uzasadnia obawę, że poszukiwana w razie niezastosowania tymczasowego aresztowania mogłaby podjąć próbę ukrycia się na terytorium Szwecji, gdzie zresztą także przebywała po powrocie z Irlandii.

Powyższe okoliczności, w zestawieniu z mnogością zarzutów, jak również surowością kary grożącej T. S. uzasadniają obawę, że będzie ona unikać dobrowolnego stawiennictwa w Irlandii, zwłaszcza teraz, kiedy obawa osądzenia jej tam i wymierzenia surowej kary przybliżyła się i skonkretyzowała.

Rezygnacja ze stosowania wobec T. S. tymczasowego aresztowania stawiałaby pod znakiem zapytania sprawność postępowania zmierzającego do przekazania poszukiwanej w trybie wydanego wobec niego europejskiego nakazu aresztowania .

Odnosząc się do złożonego przez obrońcę wniosku o uchylenie tymczasowego aresztowania w odniesieniu do T. S. ze względu na jej ciężę, Sąd Apelacyjny przypomina, że w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazano, iż z

zaświadczenia lekarskiego z 24 maja 2018 r. wynika, że brak jest przeciwwskazań medycznych dla przebywania T. S. w areszcie śledczym (vide k. 98-100).

Także i ten argument nie zmienia zatem oceny postanowienia Sądu I instancji w zaskarżonym zakresie jako prawidłowego.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie 607s § 5 k.p.k. w zw. z art. 611ts k.p.k. Zgodnie z tymi przepisami koszty powstałe w związku ze stosowaniem decyzji ramowej ponoszone są przez państwo wykonujące, z wyjątkiem kosztów przekazania osoby skazanej do państwa wykonującego oraz kosztów, które powstały wyłącznie na terytorium, na którym władzę sprawuje państwo wydające.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze oraz § 19 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016, poz. 1714) należało przyznać obrońcy 295,20 zł, w tym VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej poszukiwanej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Mając na uwadze wszystkie powyższe argumenty, orzeczono jak na wstępie.